

СЯЛЯНСКАЯ

НІВА

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
Вільня, Палацкая вул. 4. — (Wilno, ulica Polocka 4).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да
6 гадзіны апрача свята.
Газета выходзіць раз у тыдзень.
Падпіска на адзін месяц 1 зл., на 3
мес.—2 зл., на 6 мес.—4 зл., на год—8 зл.
Перамена адрэсу 30 гр.

Цана абвестак:
на 1 старонцы 30 грошаў, на 2 і 3 —
25 грошаў і на 4 — 20 грошаў за ра-
док дробнага друку ў вадной палосцы.
Жадаючыя іншых абвестак павінны
звярнуцца да Адміністрацыі.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

З чаго пачаць?

Палажэнне беларусаў пад Польшчай так цяжкае, што якую-бы мы ня ўзялі галіну грамадзкага жыцця, знайдзем там абсалютны разгром, поўны застоў, занік усялякага жыцця. Праўда, не ўваходзе сюды палітычная, нацыянальная і сацыяльная свядомасць беларускіх мас. Гэтыя апошнія галіны, якраз, можа перадусім, дзякуючы таму, што іншыя галіны зашмат пакрыўджаны, вельмі шчыбка пайшлі ў гару. Амаль што не ў кожнай вёсцы знойдзіце беларускія газеты, сяляне вельмі добра разбіраюцца ў палітычным жыцці свайго краю, за малымі выняткамі, разумеюць хто іх ашуківае, а хто запраўды працуе і імкнецца да паправы лёсу сялянства.

Дык нічога дзіўнага, што вастрогі беларусамі перапоўнены.

Затое калі возьмем іншыя галіны грамадзкага жыцця, то там пабачым жудасныя рэчы. Культурна-просветнае жыццё выглядае пажарышчам; ня маем сусім пачатковых беларускіх школ; занік выдавецтва: вучыццалі сядзяць бяз хлеба, на ласцы бедных братоў, якія маюць толькі па 1—2 дзес. зямлі. Даўнейшыя чыноўнікі звольнены са службы і ня маюць ніякай працы; беларускія інваліды не атрымоўваюць належнай ім рэнты, бо „запазыніліся“ зарэгістравацца. Беларускі інтэлігент, ня можа працаваць ня толькі ў казённых установах, але і ў сваёй воласці, дзе маюць сабе хлеб паны, шляхцікі, падпанкі, часамі і іншыя, а толькі ня беларусы.

Селянін абыцанай зямлі не атрымаў, гаспадаркі пасьяла вайны не адбудаваў, а тут на табе яшчэ падаткі: панствовы, грунтовы, маёнтковы, валасны, соймаквы, дарожны, на стойку, ад дамовай жывёлы, ды яшчэ страхоўку.

Аб дзяржаўных пазыках для сялян беларусаў няма што і гаварыць, мала таго, што сяляне не атрымалі ні пядзі зямлі, абшарнікі змогуць яшчэ няраз прагнаць іх з супольнага паствішча, ды падаць на іх у суд, які яшчэ аштрафуе сялян.

Словам, дзе ня кінь—усюды клін.

Як ні многа маем гэтых кліноў, ня трэба аднак апускаць рук, ня трэба спадзявацца, што станецца нейкі цуд і палажэнне палепшыцца само. Рэч ясная, стыхійныя палітычныя падзеі прыносяць з сабой грунтоўную змену ўмоў жыцця, але толькі на гэта чакаць і нечага спадзевацца, было-б сусім не рацыянальным. Трэба ўзяцца за арганізаваную, мазольную і цяжкую працу, каб дружнымі сіламі памагчы сабе ў бядзе, каб на т перамагчы яе. На гэты раз маю на ўвазе толькі пэўную часць гаспадарчай галіны грамадзкага жыцця, якой зьяўляецца коопэрацыя. Слова коопэратыва беларускаму сялянству ўжо добра вядома, але асьмелюся думаць, што з гэтым

словам ня ўсе яшчэ звязваюць сапраўднае значэнне яго. Смутнай памяці „коопэратывы“, якія ўжо дзе-ня-дзе існавалі якраз можа адстрашалі ад сябе грамадзянства і ў канцы-канцоў павінны былі зьліквідавацца, або проста стацца звычайнай гандлёвай крамай яе кіраўніка.

Коопэрацыя азначае супольнае дзеянне, супольную працу ўсіх зсябраваных і падзел між імі атрыманага даходу. У цяперашнім капіталістычным ладзе ўся гаспадарка апіраецца на капітал, капітал мае рашучаю перавагу над працай, камандуе ёй, вызначае работнікам заробную плату і сам забірае сабе тавар вытвораны працай работнікаў. Коопэрацыя-ж мае на мэце зменшыць значэнне капіталу ў грамадзка-гаспадарчым жыцці на карысць працы, каб праца мела рашучае значэнне ў вытворчасці, каб вытвораны тавар не належыў да капіталу, а да працы.

Калі йдзе аб абарот вытвораных ужо тавараў, або аб іх дарогу ад фабрыканта да спажыўца, то спажывецкія коопэратывы якраз маюць на мэце скараціць гэту дарогу, іншымі славамі—зменшыць лік пасрэднакаў (гандляроў), каб тавар мог проста з фабрыкі паступаць у коопэратыву і адтуль да спажыўца. Скарачэнне гэтай дарогі зменшыць кошты, а тым самым дасць спажыўцу тавар па ніжэйшай цане.

Першыя спажывецкія коопэратывы былі залолены работніцкімі арганізацыямі. У працягу другой паловы прошлага веку коопэратывы ня толькі далі работніцкай клясе магчымасць таней і лепш аджыўляцца, праз скасаванне пасрэднакаў, вызыску і ашуканства прадаўцоў, але прадусім пазволілі работнікам узяць вырашэнне работніцкага пытання ў іх уласныя рукі, без аглядак на дзяржаву, на патронаты і распачалі новы гаспадарчы лад, дзе перадусім бяруцца пад увагу заслугі працы, а не капіталу.

Прыбыткі, якія пры агульнай вытворчасці йдуць на карысць капіталістага і ўмацоўваюць сёнешні лад—коопэратыва абярнула на загайванне ран заданых капіталізмам. Дзякуючы коопэратыве, работнікі ў заходніх дзяржавах (Бельгіі, Англіі і інш.) маюць свае ўласныя вялікія магазыны, пякарні, малакарні, аптэкі і інш., стварылі свае ўласныя школы, бібліятэкі, чытальні дзе пасьяла працы чакаець іх прыемная разрыўка і адначасна навука. З паправай матэрыяльнага палажэння работніцкай клясы, пайшло ўсвядамленне палітычнае; работнікі маюць сваіх прадстаўнікоў у парламенце, а затым могуць мець да пэўнай меры ўплыў на заканадаўства.

Як відзім, коопэратыва адыгрывае аграмадную роль у жыцці работніцкай клясы, трэба каб яна прыйшла і сялянам на помач. Усё што купляе селянін для сваёй гаспадаркі і для безпасрэдняга спажыўца, усё што селянін прадае, як тавары сваёй працы павінны праходзіць праз сялянскія коопэратывы. У кожнай большай вёсцы і ў кожным мястэч-

ку павінны закладацца пакуль што спажывецкія коопэратывы, якія з часам могуць стварыць адпаведны грунт і для вытворчых коопэратываў. Дык маючы на мэце палітычнае культурнае і сацыяльнае вызваленне, пачынаем ад грамадзкай працы на гаспадарчым грунце, на грунце, які ў нашых умовах жыцця можа найбольш карысны даць вынікі.

Адам Блэдзюкевіч.

Манаполь на Беларусь.

Ня было ў Польшчы нікога, хто з майскім перэваротам ня меўбы надзеі, што польская палітыка пойдзе пановаму. Мела гэту надзею і беларуская вёска і яе прадстаўнікі—паслы Сойму. Як вядома, Пілсудскі ваяваў з Вігаса-Вайцехоўскага правіцаю, за Пілсудскім ішлі ўсе левыя польскія партыі. Ня трудна было надзеяцца, што раз левыя партыі стаяць на старане тварца перэвароту, то ў будучым урадзе яны будуць мець вагу. І вось перад выбарамі прэзідэнта польскія левыя партыі П. П. С., Партыя Працы звярнуліся да беларускіх паслоў, каб разам выбіраць прэзідэнта. Тагды ад Беларускага Сялянскага Саюзу было пастаўлена левым партыям такое дамаганне: як нам будзе дана родная школа, зямля бяз выкупу, амністыя вязням і г. д., тагды мы будзем галасаваць на прэзідэнта разам з вамі. Аднак-жа скоро ўвесь сэнс «перэвароту» быў раскушаны меншасцямі і ў часе выбараў прэзідэнта ўсе беларускія і ўкраінскія паслы ў галасаванні ўчасця ня прымалі.

Усё гэта так і нічога тут дзіўнага няма. Аднак «Нар. Справа» (чытай Грамада) злосна накінула на пас. Рагулю і Ярэміча, чаму гэта яны «фліртавалі» з польскаю лівіцаю. Падрабязна разбіраць стацьцю «Недастойны флірт» (Нар. Спр. № 1), стацьцю поўную злосці і двумыхсных сказаў мы ня будзем, скажам толькі, што сэнс гэтае стацьці выходзіць такі: чаму гэта Беларускі Сялянскі Саюз дамагаўся ад польскай лівіцы роднай школы, зямлі і г. д. у той час як Грамада гэтага не рабіла? Якое права маець Сялянскі Саюз трэбаваць чаго ад палякоў, калі на гэта... мае манаполь Беларуская Грамада? Нічым іншым нельга вытлумачыць гэтага наскоку, гэтае нялюдзкае зайздрасці і вечнага калупаньня ў кожным слове «Сялянскай Нівы». Чамусьці «Народная Справа» ўзяла на сябе абавязак няўсыпна сачыць за кожным крокам сялянскіх паслоў і іх газеты. Грамада хоча, каб толькі яна адна была аякуном над беларускім народам і ніхто другі ў гэту справу ня ўмешываўся. Відаць горшай бяды Грамадзе ня было-б, каб Сялянскі Саюз «выфліртаваў», напр. родную школу!

Вось дзеля чаго, паўтараю, «Народная Справа» чапляецца да кожнага слова «Сялянскай Нівы» і на кожным кроку стараецца

дыскрэдытаваць арганізатараў Сялянскага Саюзу.

За ўвесь час ні Грамада, ні Сялянскі Саюз пры існаваўшых урадах блізка што нічога добрага для Беларусі не здабылі і мусіць не здабудуць. Дык сварыцца з за таю, чаю ня можна дастаць ніякімі, покуль што, спосабамі—ня варта. Душылі нас Вітасы і Грабскія, а «тварцы маралі» мо' і зусім задушцаць.

Дзякуем Грамадзе за абарону гонару паслоў Рагулі і Ярэмча і перапрашаем, што мы ня ўступаліся за гонар паслоў Грамады тагды, як яны фліртавалі (і фліртуюць) з польскімі камуністамі (так-жа лявіца) і таксама нічагусенькі ня выфліртоўваюць.

Пасля вайны на ўсім сьвеце запанавала асабліва мараль. Кароль італьянскі ціснуў руку і банкетоваў з радавым паслом, Вайцехоўскі «фліртаваў» з радавым паслом Оболенскім і г. д. Калі-ж два беларускія паслы безкарэсна «пафліртавалі» з польскай «дэмакратыяй», дык гэта так-жа ня можа быць падставай, каб іх лаіць.

Мірскі.

Прамова пасла Рагулі

сказаная ў Сейме 25.VI. 1926. у справе бюджэтнага провізорыуму.

(Канчаток).

Цяпер аб паліцыі. Скажэце, панове, што паліцыя патрэбна. Але-ж да вайны на адну гміну быў адзін ураднік і калі дзе ўкраві кая, то яго ўмелі з пад зямлі дастаць. Як ёсьць цяпер—возьмім такі прыклад. У Цырынскай гміне Наваградзкага павету маем 2 пастарункі з двума кіраўнікамі і па 4 пастарунковых ў кожным пастарунку. Значыць, замест аднаго паліцыянта да вайны—цяпер 10 паліцыянтаў. Нямаюць яны ніякай працы, ходзяць па вёсках, калупаюць у нас, глядзяць, ці коміны ў парадку, ці сабака навязаны, ці ёсьць званкі і ўсялякія таблічкі. Адным словам, ходзяць і чапынца да кожнага, абы ня быць лодырамі, абы ім не казалі, што дрэнна працуюць, або што ён дрэнны ўрадовец, якога трэба звольніць. Вось такія паліцыянты ўсё шукаюць, а знайсці, рэч зраўмелая, заўсёды можна штось. Калі будзе жменя саломы ў панадворы скінутая з возу пры выездзе на рынак, то паліцыянт зараз-жа кажа: „у цябе я нашоў непарадак і прымушаны сьпісаць пратакол“. Пратакол ідзе ў суд, а судзьдзі пакою зьяўляюцца проста катамі для беларускага народу. За кожную, не скажу віну, але пазор віны вызначаюць 20—25 зл. кары.

Беларускі селянін плаціць падаткі і плача над сваёй доляй, плача над сваім няшчасьцем і праклінае тых, хто зьяўляецца прычынай ягонай нядолі. І што-ж беларускі селянін мае за гэты падаткі? У школьнай справе—нічога, у зямельнай рэформе—нічога, атрымлівае затоя асуднікаў, атрымлівае такіх паноў, якія кажуць беларусу: „табе зьяна, а мне зямля, ты працуй і бяры 3-ю частку, а я працаваць ня буду і возьму 2/3 частку“.

У галіне абдуовы беларускі селянін не атрымлівае нічога. П. Бартэль, калі ёсьць шчырым

дэмакратам, павінен паехаць на „Крэсы Усходнія“, павінен паглядзець як жыве там наш селянін, заместа ехаць да п. Янушайціса, або ехаць на абед да таго ці інш. старасты. Няхай лепш паедзе ў тыя вёскі, дзе быў фронт расейска-нямецкі, няхай паглядзіць, што там дзеецца. Няхай даведаецца, як там наша няшчасная беларуская люднасць жывец і дзе жывец. Як прыклад, раскажу тут як у гэтым тыдні быў я ў Цырынскай гм., дзе з адной стараны рэчка быў фронт нямецкі, з другой расейскі. Вось гляджу—ідзець з зямлі дым. Думаю—што гэта? Няўжо Вазувай утварыўся на Беларусі? Падхаджу бліжэй, нейкая дзіра ў зямлі. Лезу туды і аказываецца, што там жыве беларус, які вярнуўся з Расеі і жыве шосты год у гэтым балоце і там наводзі гніць. Ніводзён урад у гэта не глягануў і ня ведаю ці цяперашні будзе мець гэта на ўвазе. Ідучы далей, віджу нямецкія бліндажы. Уноў заместа даху трава, з якой ідзець дым. Далей ідучы вёскі, не скажу каб забудаваныя, людзкімі хатамі але проста сабачымі будкамі, зложанымі з кускаў гнілага дрэва, якое селяне падаставалі з нямецкіх, або расейскіх акупаў. Хто прыехаў першы, то хоць збудоваў сабе такую будку, затоя хто вярнуўся пазней—сянныя сядзіць у яме. А конь і карова гэтага селяніна можа стаіць у якім драўляным будынку? Тут дзякуючы толькі таму, што за часоў вайны зямля ў працягу 6 гадоў не аралася—вырас на раллі даўнейшай бярэзнік. Вось селяне з сучкоў бяроз будуюць для жывёлы т. зв. хварасьцянікі, праз якія ведар правеваіць і дожд працякаць. У гэтых „будынках“ стаіць карова і конь. І ў гэтых муках жывец сам беларус, яго жонка, дзеці, а таксама конь і карова. Жыцьцё беларуса—гэта толькі адна мука. І дагэтага часу ані водзін урад не звярнуў увагі і проста, можна сказаць, цынічна сьмяяўся з гэтай нядолей беларусаў.

Адзін з кіраўнікоў міністэрства публічных работ, здаецца п. Рыбчынскі, казаў калісь так: Кангрэсоўка адбудавана, але калі ехаць далей на ўсход, то там горш. Але ці-ж заняўся хоць адзін міністар гэтай справай? У прошлым годзе давалі некатарым пазычкі на будоўлю па 150 зл. Што селянін за гэты 150 зл. можа зарабіць? Можна купіць у Баранавіцкім і Наваградзкім пав. толькі менш-больш 7 куб. мэтраў дрэва.

Далей, возьмім адносіны хаця-бы ў галіне рэлігіі. І тут пераменаў ня будзе. П. Мікулёўскі-Паморскі быў калісьці міністрам асветы: цэрквы адбіралі і ачынялі; прызваітых сьвяшчэнікаў зусім льяльных прасьледавана, не давана ім грамадзянства, што робіцца і цяпер. Прыходзіць пастарунковы і дамагаіцца: давай водкі! а як не,—зраблю, што ты неправамысны і грамадзянства не атрымаеш. І гэты праваслаўны пастыр прымушаны даваць яму водку, а селяне глядзяць на гэта і адны сьмяюцца, што поп п'е з пастарунковым, а іншыя кажуць, што тут плакаць трэба, а не сьмяяцца над гэтым няшчасьцем.

Прасьледуюцца так-жа і каталіцкія ксяндзы беларусы. Вось ксяндз Гадлеўскага засуджана на 2 гады крэпасці за тое, што сваіх людзей у парафіі ўсьведамляў аб іх беларускасьці.

Калі беларус хоча, каб была беларуская школа, то паліцыя кажа, што ён неправамысны, што ён бальшавік, камуніст; забіраюць яго на пастарунак, б'юць у пяць, пхнуць у турму, падцягуюць пад 102 арт. К. К. таксама як мяне за тое, што ў Міры сказаў я войту аб яго абавязку па-сьведчыць дэкларацыі. Вось што мы перажываем на „Крэсах“.

А суды? Ім мы ня верым, бо гэта суды абшарнікаў і сялян душаць. Як толькі ёсьць якая справа аб зямлі з абшарнікам, то суд зараз пытае: маіш довады, маіш дакумэнты? А калі селянін аткажэ: згарэлі, ці прапалі ў часе вайны, то ўжо сьведкаў суд не дапрашывае і справу селянін праігрывае. Затоя як абшарнік абвінавачваець селяніна, то даволі сьведкаў і на падставе іх слоў селяніна засуджваюць. Калі абшарнік гвалціць правы беларускага селяніна, то паліцыя не зьявіцца, каб памагчы яму, затоя-ж на жаданьне абшарніка хоцьбы безпадстаўныя, паліцыя заўсёды гатова да ўслуг.

У Баранавіцкім павеце ў Нядзведзіцкай гм. селяне ад дзеда-прадзёда карысталі з сэрвітутаў. Абшарнік уздумаў скарыстаць з „маральнага аддараўленьня“ і прагнаць селян. І зараз-жа паліцыя зьявілася да ўслуг абшарніка і недапусьціла на пасьвішча жывёлы, якая, такім чынам, і цяпер стаіць у хляве, бо няма дзе пусьціць.

Вы, панове, думаеце, што правамысны і любоў да дзяржавы ў такі спосаб вырабіцца ў грамадзян? Я ведаю напэўна, што зробіцца толькі ненавісьць. Вось калі так будзе трыццаць і на далей, калі наша беларуская люднасць будзе так загнана, як да гэтага часу, то трэба спадзявацца якнайгоршых вынікаў, якнайгоршых не для нас, а для вас.

Стоячы на грунце аховы інтарэсаў беларускага селянства, стоячы на грунце незалежнасьці Беларусі, ад імя Беларускага Клюбам заяўляю, што будзем галасаваць проціў бюджэтнага провізорыуму, а п. прэзэсу Бартэлю скажу: даволі слоў! Ад імя Беларускага Народу дамагаюся дзея; толькі яму можым паверыць і перамяніць сваё становішча ў адносінах да ўраду.

З ГАЗЭТ.

Супольным фронтам.

Пад гэтым загалоўкам украінская газэта „Діло“ з 19 чэрвеня падае карэспандэнцыю з Філядэльфіі аб беларуска-ўкраінска-літоўскім мітынгу, якую зьмяшчаем цалком:

„Захадам Камітэту Панявольных Народу (украінцаў, беларусаў і літоўцаў) адбыўся ў траўні г. г. вялікі пратэстацыйны мітынг проці ўціску народ. меншасцяў у Польшчы.

На мітынгу сабралася маса ўкраінскіх, беларускіх і літоўскіх работнікаў ды паважны лік інтэлігенцыі ўсіх трох народаў. Мітынг аткрыў галава Камітэту д-р Лука Мішуга, сэкратараваў Дармаграй.

Першы выступіў з аснаўным рэфэратам аб палажэньні нацыянальн. меншасцяў у Польшчы д-р Мішуга. Дакладчык зазначыў, што Камітэт склікаў гэты мітынг, каб вынісьці вялікі пратэст проціў польскай самаволі па ўкраінскіх землях. Калі проціў гэтага самапраўства пратэстуюць найбольшыя мужы навукі і выдатныя палітыкі Эўропы, калі проціў польскіх гвалтаў падняла пратэст Ліга Аховы Праў чалавека і Кангрэс Пратэстанскіх Касьцёлаў, то тым балеі павінна гэта зрабіць эмігранты з украінскіх, беларускіх і літоўскіх земляў, якія цяпер пад Польшчай, бо-ж тут ідзець пра жыцьцё іх родных братоў, пра долю іх роднага краю. Дакладчык

Філ. Канд. Я. Станкевіч.

КНІГАПІСЬ.

Крывіч, *месцінік літэратуры, культуры і грамадзкага жыцьця пад рэдакцыяй В. Ластоўскага*. № 10 за ліпень—сьнежань 1925 г. Коўня. 124 ба лоны, у 16°.

(Канчаток).

Мова „Крывічова“. У „Крывічы“, дзякуючы ягонаму рэдактару В. Ластоўскаму, вялікая ўвага зварачаецца на чысьціню роднае мовы. Дзеля гэтага вельмі ўдзячнай будзе работа зьявляюць увагу на тыя барбарызмы, што ў „Крывічы“ ўсё-ж такі лучаюцца. Адцямлю важнейшыя і пры тым бяссумлеўныя. Усе прыклады бяру з № 10 (2) „Крывіча“.

1. У нас замест *із*, *с* маскоўскай і некаторых іншых славянскіх моваў ё адно прыймае *з*. Гэтае з перад складам з заніклым старым *з*, *ь* мае хворму *зо*, а дзеля таго, што ў такіх прыпадках *о* бывае не пад націскам, дык ёсьць *за*. Гэтак трэба казаці і пісаці: загнуўшы, забраліся, забрала, забраньне, запсаваць, зарвацца з вувязі, заслаць з неба, гутарыў за мной і г. п., а тымчасам у „Крывічы“ ў гэтых прыпадках ё ўсходы *са*: сажнуўшы, сабрала, сабраньне, са мной гутарыў і г. п. Не перад складам з заніклым *з*, *ь* астаецца *з*, да якога пасля зычнага (сучаснага) гуку папярэдняга слова або перад *с*, *сь*, *ш*, *ж*, *ж* слова наступае даецца *і*, значыцца бывае *із*. Дык трэба сказаці: із Сьцяпаном, забрала із стала, із сваімі, а не сабрала са стала, са сваімі, як пішацца ў „Крыв.“. Можна ўзьняцца пытаньне: як-жа пазнаці,

дзе занік *з*, *ь*? Філёльг пазнае заўсёды, а нефілёльг мае кіравацца собскім языковым пачуцьцём: дзе нельга вымавіці *бяз а*, тамака трэба пісаці *ва*; дзе можна вымавіці *бяз а*, тамака яго ніколі ўжываці ня трэба. Можна было-б указаці некатарыя правілы, але аб гэтым ня месца пісаці ў газэце.

2. Праславянскае прыймае *ва* мае ў беларускай мове формы гэтакія: *у—ў*, *ува—ўва* (*ў—ўва* ё пасля галоснага гуку папярэдняга слова). Дык трэба пісаці: у ўсходнім кутку, была ў многіх мясцох, *ува* ўсіх або *у* ўсіх людзей і г. д., а не: *ва* ўсходнім кутку, *ва* многіх мясцох, як напару, хоць рэдка, сустракаецца ў часопісі.

3. *тэ* заўсёды сплывае ў *с*, дык будзе *мюства*, *Воства* і г. п., а ня *мюжства*.

4. Ёсьць прыймае *роз—*, а ня *рож*. Дык будзе *розны*, *розніца* і г. п.; тут тое-ж прыймае *роз—*, што і ў словах *разьбіваць*, *разьмятаць*, *разьвідуся* і г. д. толькі ў польскай мове ўплывам якойсь аналёгіі сталася паслей *бзны* і г. п. Ня глядзячы на маю ўмову не папраўляць мае мовы, сп. В. Ластоўскі ўсё-ж тыкі зьяняе ў маіх стацьцях *розны* на *рожны* і пад.

5. Ёсьцека ў беларускай мове *ц* цьвардое паходжаньня праславянскага і *ч* мяккое з *т*. Дык трэба пісаці *нацыя*, *рэвалюцыя*, *эвалюцыя* і г. д., а ня *нація*. Няго-ж у рэдакцыі „Крывіча“ хтоколечы зможа вымавіць у падобных словах *ч* мякка?!

6. Ёсьць у нашай мове дзеяпрыслоўе (деепричастне) на *—ўшы*, *—шы* (пасьнедаўшы, пайшоў малаціць, спёкшы бульбу, пачаў есьці), але нямаш дзеяпрыметы (причастия) на *—ўшы*, *—шы*, яна счэзла, ці, праўдзівей, зусім не разьвілася. Дык нямажона пабеларуску ўжываці: з запаўшымі ба-

камі, новапрыбыўшым, пабялеўшым, набалеўшым грудзі, хадзіўшымі, гаварыўшым і г. п. Гэтакія дзеяпрыметы замяняе ў нашай мове або дзеяпрыметна на *—лы*, калі ява ёсьць у падведнага дзеяслова (дзеяпрыметы на *—лы* ўжываюцца, як і кожная прымета, і асабліва, здаецца, пашыраны на ўсходзе Беларусі, як гэта відзім із твораў М. Гарэцкага), або вопісьне. Большасць прыведзеных прыкладаў можа быці заменена дзеяпрыметамі на *—лы* (із запалымі бакамі, новабрылымі, пабялелымі, набалелым грудзі), але ад дзеясловаў *гадзіці* і *гаварыці* нямаш дзеяпрыметы ня *—лы* і тут ужэ трэ' іжываці спосабу вопіснага (той, што хадзіў, гаварыў).

7. Найвышшая ступень прыраўнаваньня ў беларускай мове творыцца часткаю *най—*, а не заіменьнымі. Дык нельга ўжываці: самы малодшы, самы маленькі, самы кароткі, але трэба: наймалодшы, найменшы, найкаротшы.

8. Дзеяслоўныя імёны ў беларускай мове ня могуць меці на канцы *—ся*, дык ня можна казаці—паказаньнеся, але трэба—паказаньне.

9. Дзеясловы многаразныя маюць у нас суфікс *—ава—ць*—ую (расказаваць—расказую, запісваць—запісую, загадаваць—загадую), а не *—ыва—ць* (расказываць) Апошняе ё маскалізм.

10. Ня толькі імёны мускія, але таксама жапоцкія, і ніякія канчаюцца ў родным склоне мпложнага ліку на *—аў*—*оў*—*еў*, лаваў, бабаў, асобаў, радасьцеў, асаблівасьцеў, местаў, шчасьцеў і г. д.).

11. Трэба ўжываці толькі (=маск. толькі и столько), колькі, колькасьць, некалькі (ці некулькі). Сколькі і г. п.—маскалізм. У старых памятках нашых ніколі гэтых словаў із *с* на па-

адмаляваў палажэнне ўсіх трох народаў у сучасны мам-нт і падкрэсліў, што толькі злучанымі сіламі, супольным фронтам змогуць здабыць заб лепшую долю. Дадаў яшчэ Мішуга, што як толькі здзілася думка заснаваць супольны Камітэт зложаны з прадстаўнікоў усіх трох паняволеных народаў, зараз накінулася на ініцыятару гэтай справы ўся польская прэса ў Амэрыцы. „Баяліся нас — казаў д-р Мішуга — ўжо тагды, як мы сядзелі ціха. А што б было, як-бы мы ўзяліся да супольнай працы? А гэта мусім зрабіць, мы мусім бараніцца і супольнымі сіламі адбіваць страшныя ўдары“. Прамоўца закончыў свой даклад заклікам да ўсіх гуртавацца ў Камітэце Паняволеных Народаў.

Наступным прамаўляў амэрыканец Губэрт Горэль, вялікі прыяцель літоўцаў, які выступаў абаронцам права на самаазначэнне для ўсіх народаў. Прамоўца верыць, што кожны народ хутчэй ці пазней мусіць здабыць сабе дзяржаўную незалежнасць. Сва бодалюбы амэрыканскі народ будзе заўсёды на старане пакрыўджаных і паняволеных. Ад беларусаў гаварыў Д. Каўнурка, які расказаў пра рожныя жудасныя абразы з цяперашняга беларускага жыцця. Асабліва цікавы былі тыя абразы, ў якіх прамоўца маляваў паход на беларускую школу і царкву. Па ім выступіў з прамовай кс. С. Драўгеліс (па літоўску), які адмаляваў палажэнне літоўскага народу з аколів яго сталіцы—Вільні. Прызваў ён да еднасці і вытрымаласці ў супольнай барацьбе, каб як найбольш выкарыстаць сымпатны вольнага амэрыканскага народу.

Апошнім прамоўцам быў Омэльян Рэвюк, які сказаў даўжэйшую прамову ў англійскай мове. Ён зазначыў, што інтэрэс Амэрыкі вымагае, каб у Эўропе ня было паняволеных народаў. Гэта патрэбна і для эканамічных інтэрэсаў Амэрыкі і для мірнага сужыцця рожных нацыянальных груп сярод амэрыканскай эміграцыі. Дзеля гэтага Амэрыку трэба пайфармаваць аб становішчы паняволеных народаў, асабліва-ж аб становішчы ўкраінцаў, беларусаў і літоўцаў, а тагды яна напэўна адпаведна адгукнецца.

Па сканчэнні сваёй прамовы О. Рэвюк паставіў рэзалюцыі ў англійскай мове апрацаваныя ў супольным Камітэце. Рэзалюцыі прыняты аднагалосна і на гэтым мітынг закончыўся. Пасля таго іх разаслалі да амэрыканскіх кангрэсменаў і сенатараў, а так-жа да прадстаўнікоў чужых дзяржаў у Вашынгтоне.

Ува ўсіх справах датычачых арганізацыі Беларускага Сялянскага Саюзу

і запісі ў сябры прасім звяртацца
па адрэсу:

m. Wilno, ul. Połocka 4 m. 7.
Беларускі Сялянскі Саюз.

чатку ня знайдзем. Калі мо' дзе ў цяперашняй жывой мове і скажуць *сколькі*, дык гэта ўплыў мовы маскоўскае. Падобна як у нас, ёсць і ў іншых славянскіх мовах. У нас некаторыя пішучы *сколькі*, але побач *некалькі*, а гэта-ж супярэчнасць, бо другое ўтварылася з першага даданьнем *не*—

12. Прыналежнасць выказуем у беларускай мове прыналежнымі прыметамі на —оў (—аў, еў, ів, а ня родным склонам адзіночнага ліку назойнага імя. Дык трэба сказаці: з думкамі Сьцяпанавымі, пагляд Сьцяпаной, а не—з думкамі Сьцяпана, пагляд Сьцяпана і г. д.

13. Выразы ўзаемнасці ў беларускай мове абазначаюцца лічбаю „адзін“. Гэтак замест таго, каб сказаці: адны другім, адна другой, адно перад адным і г. д.; трэба сказаці — адны адным, адна аднай, адно перад адным і г. д.

14. Ня можна казаці: успамінаў ён пакінуты дом і ўцісканых праз жандароў старых бацькоў. Тут трэба сказаці:ўцісканых жандарамі старых бацькоў.

Праведзеныя абмыслы ёсць не ў адным „Крывічу“, але і ў іншых выданьнях.

З асобных словаў вылічу толькі некаторыя: *адзінства* ўтворана па спосабу маск. *единство*; у „Айкітабе“ знаходзім тысяча разоў *адзінства*; *акрэсленае*, *акрэсленыне* —полёнізм, пабелар.—азначанае, азначэнныне;

ачавіста, *ачавісты* —полёнізм, пабел.—відавочна, відавочны;

ачавідзец—маскалія; пабеларуску—вочнік, як ё ў слоўніку Насовічавым;

відочны факт, *відочна* таксама полёнізм; пабеларуску—відавочна;

Годзі нам...

Годзі нам, браты сяляне,
Драмаць вечна у нудзе —
Хай нарэшце кожны ўстане
Даць адпор сваёй бядзе.

На каго нам спадзявацца
І хто зможа што нам даць?
Самі мусім мы старацца
Долю лепшую каваць.

Хай-жа кожны ў рады стане —
Трэба й нам свой голас даць,
Бо даволі нам маўчаньня
І ў нядолі ўсё стагнаць.

А з нядоляй каб расстацца,
Каб ня мучыў нас прымус,
Усе мусім запісацца
У Сялянскі наш Саюз.

Па чужых ужо даволі
Рожных партыях блудзіць,
Бо няўбачым лепшай долі,
Як далей так будзем жыць.

Дык пакінем мы снавацца,
Як-бы мучы па смале,
У Саюз будзем гуртавацца
У кожным месце, ды сяле.

Вось тады мець будзем сілу
І нас будуць паважаць.
А свой Край старонку мілу
Дружна зможам ратаваць.

Бо ў Саюзе мы ня зблудзім,
Перастанем гараваць,
Што патрэба—усё здабудзем, —
Дык даволі ў шапку спаць!...

Ст. Станкевіч.

3 Радавай Беларусі.

Беларусізацыя кіно-стужак.

Пачынаюць зьяўляцца кіно-стужкі з надпісамі на дзвёх мовах — беларускай і расейскай. Даводзілася чуць, як некаторыя глядзячы, кепска ведаючы беларускую мову, чыталі надпісы пабеларуску, пасля парасейску і казалі, што ім надпісы дапамагаюць вывучаць беларускую мову. Як бачым, надпісы пабеларуску карысны ня толькі для ведаючых беларускую мову, а і для вывучаючых яе.

Але, на жаль, беларускі тэкст часта бывае так сапсаваны, што нічога не зразумее нават ведаючы мову, а вывучаючы яе, зусім з панталыку саб'ецца.

Да пытання аб беларускай графіцы.

17-го чэрвеня ў Інбелкульце адбыўся даклад праф. Растаргуева на тэму аб беларускай графіцы. Докладчык даводзіў неабходнасць замены

валтаваць. За гэтакія словы, як гэта, сп. В. Л. будуць доўга ўспамінаць благім словам. У вадным із першых № № „Крывіча“ В. Л. прыводзіў на гэта слова прыклад з народных песьняў. Жадныя песьні нічагусенькі ў гэтым прыпадку памагчы нямогуць. Л паказуе на яго не беларускі характар, а *e* (а не *и*) за ім на перакручаньне. Праславянскае *вална* дало ў белар. мове *воўна* як прасл. *валк*—*воўн*. *пльн*—*поўн* і г. п., але *воўна* ў нас стала ўжывацца толькі ў значэнні *воўны* авечай і г. п. Дзеля таго, што нікому мусіць ня прыдзе ў дум называці *воўнай* ваду, дык маем казаць, хоць перанятае, але цяпер агульна ўжыванае *валя*, *валяваць*. Маск. *валтаваць* было Беларусам дзікім, дык і зьмена на *валтаваць*, але ад гэтага зусім не палешчала;

гаражанка—маск.; пабел.—мяшчанка;
дапасаваньне—пол.; пабел.—прытарнаваньне;
знешні. За гэтае слова спадар рэдактар „Крывіча“ заслужуе вялікага каранья. Здаецца, у якімсь абмежаным кутку скажуць маскалізм *зме* з *извне* і вось ад гэтага маск. сп. В. Л. выводзіць новы маскалізм;

знешні. Чыста беларускія словы ёсць: *вонка* (=маск. *вне*), *вонкавы* (=м. *внешний*), *звонку* (=м. *извне*);

звязь. Калісь сп. В. Л. утварыў слова „связь“ дзеля абазначэння пайма (паняцця) выражанага словам „саюз“. Утворанае аднак „связь“ прынялося ў іншым значэнні—маск. *связь* і тут яно зусім на месцу. З другога боку, слова „саюз“ гучыць даволі тыкі не пабеларуску. Рэч у тым, што нямаж жаднага прыпадку, каб у нашай мове *з* у *сз* прасл. не перад заніклым *з*, *з* давала *о* (а з туль а). Дык адкінуць „саюз“ няшкодзіла-б, але замяніць яго прышлося-б не *суаьзэй*, а імям мускім—

дз і дж паасобнымі літарамі, ужываньня літары *і*, пажаданасць азначаць мяккасць зычных не ў напісанні наступнага знаку галоўнага, а ў нарысе самага знаку зычнага.

Апошні пункт, як менш дакладна апрацаваны, дакладчык лічыць магчымым прызнаць неабавязковым для сучаснага моманту.

Гэтага-ж погляду прытрымліваўся і садакдчык т. Лёсік.

Прафэсар ВДУ П. А. Бузук даводзіў, паміж іншым, неабходнасць увядзеньня лацінкі, хаця, магчыма, і ня ў сучасны момант.

Навуковы прадаўнік Л. М. Цвяткоў пазнаміў слухачоў са спробамі ўвядзеньня лацінкі ў расейскую графіку (праэкт П. Т. Брандта).

Па думцы т. Байкова, рэформы графікі палезыць зьвязаць з рэформай прапісу. Т. Мароз згаджаўся з Бузуком аб неабходнасці ўвядзеньня лацінкі.

Беларусы у Чэхаславакіі.

Зацьверджаньне статуту „Аб'яднаньня Беларускіх Студэнскіх Арганізацыяў“.

Чэхаславацкім урадам зацьверджаны статут Аб'яднаньня Беларускіх Студэнскіх Арганізацыяў. Паводле законаў рэспублікі гурток робіцца праўна чынным тагды, калі па зацьверджанні адбудзецца ўстаноўчая зборка, на каторай выбіраецца сталы прэзыдыум. Вось 29 чэрвеня 1926 г. у Празе адбылася ўстаноўчая зборка прадстаўнікоў студэнскіх арганізацыяў, уваходзячых у Аб'яднаньне Беларускіх Студэнскіх Арганізацыяў. Быў выбраны сталы прэзыдыум, рэвізыйная камісія і міравы суд. Аб'яднаньне Беларускіх Студэнскіх Арганізацыяў ёсць арганізацыя апалітычна, куртурна. Заданьнем яе зьяўляецца аб'яднаньне беларускага студэнства ў Эўропе, Амэрыцы і ўмацаваньне беларускага культурнага самасазнаньня сярод студэнства. У прэзыдыум выбраны: М. Газоўскі—старшыня; віцэ-старшыня—В. Лаўскі; сэкратар—Чарнецкі; скарбнік—М. Каберац; сябра—Русак. Рэвізыйная камісія: Талькоўскі, Дварчанін Гіляр, Журэкоў Янка. Міравы Суд: Ільшэвіч М., Сланеўскі Ігнат, Манастырскі Мікола. I. H.

3 Польшчы.

Адклад п'янарага паседжаньня.

Паседжаньне Сейму, якое мела адбыцца 16.VII перанесена на пятніцу 16.VII. Прычынай адкладу зьяўляецца паховіны прэзэса Найвышэйшай Кантрольнай Палаты.

У пятніцу 16.VII на парадку дня ў Сейме знойдзецца справа зьмены Канстытуцыі і справа-задача бюджэтнай камісіі аб дзейнасці Найвышэйшай Кантрольнай Палаты.

Наму ў Польшчы найлепш будзе жыць.

У той час як у нашай суседкі Літвы касуецца кара сьмерці, у „дэмакратычнай“, і ў высока „культурнай“ Польшчы нядаўна прыняты на дзяржаўную службу кат.

Ня было-б тут вялікага дзіва, каб ня тое, што ад ката ў Польшчы вымагаецца званьне дыплямананага дохтара мэдыцыны. Дзякуючы гэта-

связь або зьвяз, як гэта ёсць у шмат якіх мовах славянскіх Дзеля таго, што маем ужо *связь*, дык ляпей было-б прыняці *звяз*. *Кабета* ё пол., у гэтым значэнні маем беларускія словы *жонка* і *жанчына*. Гэтае ўжываецца толькі ў адным значэнні (=маск. *женщина*), а гэнае (першае) ў значэннях двух—жонкі наагул і жонкі чыёсь (жаны). У вадобных значэннях у множным ліку будзе *жанкі*, *жанок*, а ў адзіночным *жонка*, *жонкі* і г. д., а тымчасам ў „Кр.“ знаходзім „палажэньне жанкі“.

Немана, а трэба *Нёмна*.

Спаборнік. Слова відаць няўдала творае. Маем жывыя добрыя словы гэтыя: супар, супарка, супарства (=маск. *соперник*, —іца, *соперничество*, гл. у слоўніку Насовічавым).

Усходны. Гэтае слова заўсёды ўжываецца зь мяккім канчаткам (усходні). Дзіўна, чаму рэд. „Крывіча“ ўжывае яго з канчаткам цьвярдным.

Але до аб мове.

„Крывіч“ прыбраны харшымі застаўкамі із старае беларускае друкарні Сьвята-Троіцкага манастыра ў Вільні і двума абразкамі—бітвы Беларусоў і Ліцьвіноў із Крыжакамі пад Грунвальдам 1410 г. і паражкі Беларусамі Маскалёў пад Воршай 1514 г. З вонкавага боку часопісь так сама нішто выглядае.

Як можна было відаць, у „Крывічу“ побач із добрым ё й заганы. Неяк так лучыла, што ў гэтым № заганаў шмат болей, як у №№ іншых. „Крывіч“ ёсць зьявай вельмі дадатнай і карыснай. Шкода, што ён рэдка выходзіць і мала можа пашырацца.

му ўспоняны кат будзе браць пэнсію менш-больш як ваявода. Калі яшчэ ўзяць пад увагу даход „паштучны“, усялякія дыеты, раз'езды ды курс ураду „сільнай рукі“, то акажэцца, што кат у Польшчы заробіць больш ад міністра.

3 заграніцы.

Таварыства для амністыі ў Польшчы.

Карэспандэнт „Kurj. Poran.“ паведамляе, што ў Парыжы ўтварылася таварыства для амністыі ў Польшчы, якое выпусціла адозву вельмі некарыснага для Польшчы зместу. Падпісаўшыя яе французы навіваюць лучнасьць з падобнай адозвай з 1924 г. напісанай французскімі вучонымі і ўказваючы на тэрар у адносінах да народных меншасцяў і на перааўненьне польскіх турмаў — дамагаюцца вязьням амністыі.

Снасаваньне кары сьмерці ў Літве.

На апошнім паседжаньні ковенскага Сейму, большасцяй галасоў урадавых партыяў скасавана кара сьмерці ў межах Літоўскай Рэспублікі.

Цывільныя шлюбны ў Літве.

Літоўскі ўрад заганяе праект устава, уздычай цывільныя шлюбны.

Радавае злата на англійскую забастоўку.

Паводле „Kurj. Poran.“ у Лёндэн прыйшла апошняя перасылка ў суме 400 тыс. руб. золатам для забаставаўшых англійскіх вуглякопаў.

Рэвалюцыя ў Альбаніі.

Як паведамляюць з Рыму, рада міністраў паставіла выслаць 3 ваенныя параходы ў Альбанію, дзе ўзнілася рэвалюцыя. Урад Ахмэда Зогу вываў урадовыя войскі з небяспечных мясцоў. У Валёне і Дураццо аб'яўлена асаднае палажэньне.

Зьдзекі над праваслаўнымі.

На Антокальскім вайсковым магільніку знаходзіцца праваслаўная царква-памятнік над магіламі радні інжын. Быкоўскага. Царква збудавана на яго ўласны кошт. Пасьля эвакуацыі праваслаўныя жыхары Антокаля сталі старацца перад праваслаўнай духоўнай уладай, каб аткрыць гэту царкву для набажэнстваў у нядзелі і сьвяты, бо найбліжэйшая царква паложана ў 3—4 вярсты ад Антокаля. У 1923 годзе Віленскі ваявода п. Роман даў дазвол праваслаўнай кансысторыі аткрыць гэту царкву, дзе быў пасланы благачынны Беляеў з дэлегацыяй антокальдаў. Апроч таго, па загаду таго-ж ваявода, прысланы быў адрад паліцыі, але калі прыйшлі да царквы і благачынны папрасіў у стоража Станкевіча ключы ад царквы, то апошні па загаду вайсковага ксяндза замест ключоў прывёў жандармаў, якія з аружжам у руках прагналі ад царквы ўсю дэлегацыю разам з паліцыяй. Пасьля гэтага выпадку доўгі час стаяла каля царквы ваенная варта.

На skutак скаргі праваслаўнай духоўнай улады ваяводзе на жорсткі паступак ксяндза, п. ваявода абяцаў хлапатаць перад міністэрствам спраў рэлігійных, але абяцанка так абяцанкай і засталася.

Пры перагаворах з ксяндзом, чаму не аддае царквы, апошні адказаў, што гэта царква ўласнасьць Быкоўскіх і нікому іншаму яе ня дасьць.

У чэрвені 1925 г. праваслаўныя антокальцы зьвярнуліся да мітрапаліта Дзіаніса і прасілі якнайхутчэй аткрыць царкву. Калі мітрапаліт прыехаў паглядзець царквы, то стораж і яму не адчыніў царквы, кажучы што ён ключоў ня мае. У працягу года мітр. Дзіаніс так нічога і не зрабіў у гэтым кірунку, ня глядзячы на тое, што ў кастрычніку 1925 г. да яго яшчэ раз зьвярталіся ў гэтай справе, якую, відаць, мітрапаліт лічыць для сябе за дробную, або пабаяўся зьвярнуцца да быўшага міністра С. Грабскага, у каторага мог згубіць ласку і не дастаць отпуску заганіцу.

У палове траўня г. г. зьявіўся і «запраўдны насьледнік» інж. Быкоўскага — уніяцкі ксёндз Кулік-Наўменко, якога ў «правах насьледства» зацьвердзіў вайсковы ксёндз Сопольскі. Дадзены Куліку ключы ад царквы і адпраўляе ён там абедні а 7-ай гадзіне ра-

ніцы. Відаць Кулік хоча перавярнуць права-слаўных нябошчыкаў на ўніятаў, бо з жывых людзей ніхто на яго службу ня ходзіць. Кулік пайшоў далей: калі яму не ўдалося ні жывых ні нябошчыкаў угаварыць, то ён стаў вывазіць царкоўную маемасьць у места — чаго толькі і трэба было. «Зацьверджаньне» Сопольскі, пэўна, вельмі моцнае, бо на просьбу віленскага архірэя Хвядоса ваявода хоць абяцаў гэту царкву апячатаць, але да гэтага часу нічога ня зроблена і Кулік астаецца на месцы, каб далей сеяць нязгоду між праваслаўнымі і каталікамі.

Трэба спадзявацца, што за гэту справу возьміцца праваслаўная кансысторыя, якая зьяўляецца гаспадаром і царквы і яе маемасьці, ды пацягне да судовай адказнасьці самазваннага «насьледніка».

Пара скончыць з бязпраўем!

13.VI.26.

Праваслаўны.

Як аткрываць гурткі Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

Згодна са статутам Інстытуту гурток паўстае ў кожнай меснасьці, дзе знойдзецца хоць 3 асобы, як запраўдныя сябры, жадаючыя заснаваць гурток і калі ўрад аддзелу згодзіцца на гэта. Такім чынам, калі ў якой-небудзь вёсцы 3 асобы будуць жадаць працаваць у рамках статуту Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры, павінны яны падаць у Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры заяву з просьбай адчыніць у іх вёсцы гурток Інстытуту. У заяве павінны быць паданы кандыдаты на старшыню, скарбніка і сэкратара гуртка, а таксама адрэс кватэры гуртка.

Такая заява можа быць наступнага зместу:

У Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры, Адзел у Вільні,
Завальная 7—8.

Ніжэй падпісаныя, жадаючы працаваць на аснове статуту Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры, просім аткрыць гурток Інстытуту ў вёсцы воласьці павету.

Як кандыдатаў у часовы ўрад гуртка выстаўляем: 1) старшыня гр.
2) скарбнік гр.
3) сэкратар гр.

Гурток будзе мясьціцца ў доме (падаць прозьвішча і імя гаспадара, у якога доме будзе гурток).

Дня 1926 г. (Подпісы 3-х асоб
вёска кандыдатаў у часовы ўрад)
пошта

ХРОНІКА.

— Коопэратыўна-Гандлёвыя курсы. Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры аткрывае коопэратыўна-гандлёвыя курсы ў м. Вільні. Курсы маюць на мэце прыгатаваць практычных кіраўнікоў коопэратываў, або прыватных крам.

На курсах будуць выкладацца такія прадметы: 1) Асновы эканомікі, 2) Асновы коопэрацыі, 3) Навука аб гандлі, 4) Бугальтэрыя, 5) Беларуска-гандлёвая карэспандэнцыя, 6) Польская гандлёвая карэспандэнцыя, 7) Таваразнаўства і 8) Арганізацыя коопэратываў.

Пачатак курсаў 1-га верасьня, канец 1-га кастрычніка г. г. Аплату за курс 20 зл., прычым 10% усіх слухачоў будзе звольнена ад аплаты, 20% слухачоў будзе звольнена на 50% платы. Часьць курсантаў будзе мець бязплатны інтэрнат.

Пры прыёме на курсы прышэнства маюць безработныя вучыццля ня з поўнай кваліфікацыяй і асобы маючыя 4-х клясавую асьвету; пажадана каб слухачы паходзілі з большых вёсак, або мястэчак.

Заявы з паштовымі значкамі на адказ, прыймаюцца да 15-га жніўня г. г. у Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры: m. Wilno, Zawalna 7.

— У Віленскай Беларускай Гімназіі. Кураторыя Віленскага Школьнага Округу зацьвердзіла п. А. Трэнку на месца цяпер атказаўшага дырэктара гімназіі п. Р. Астроўскага. Новы дырэктар п. А. Трэнка займаў у 1923 годзе у Віл. Гімназіі гэта-ж самае становішча.

— Новая беларуская кніжка. У пачатку бягуцага месяца вышла з друку і прадаецца ў ваўсіх беларускіх кнігарнях падручнік Сьвяшчэннай Гісторыі Старага Завету, прадзначаны для беларускіх пачатковых школаў і малодшых клясаў гімназіяў і ўложаны кандыд. багаслоўя Сяргеем Паўловічам, які зьяўляецца і выдаўцам. Кніжка мае 160 старонак, у тэсьце спатыкаюцца малюнк і географічныя карты.

Вітаючы гэты вынік працы п. Паўловіча, нам прыемна зазначыць, што аўтар яшчэ рыхтуе да друку Сьвяшчэнную Гісторыю Новага Завету.

— Зацьверджаньне канфіскацыі. Акружны Суд у Вільні на сьсёі 13 ліпеня зацьвердзіў канфіскацыю апошняга нумару „Беларускай Справы“, якая была сканфіскавана праз Камісара Ураду на падставе 126 арт. К. К.

— Яшчэ падаражэе. Міністэрства чыгунак апрацоўвае новы чыгуначны тaryф, паводле якога цана білетаў за праезд цягніком мае быць павышана на 25 прац. Калі новы тaryф будзе зацьверджаны, праезд падаражэе ад 1-га жніўня.

— Перамена адрасу. Рэдакцыя і Адміністрацыя часопісі „Маланка“ ад 10 ліпеня г. г. перацеслася з Віленскай вул. № 12 на Гётманскую вул. № 4, куды належыць адрэсаваць карэспандэнцыю і зварачвацца асабіста.

— 3 каго складаюцца нашы фашысты. Усе памятаюць добра ганебны напад на маніфэстацыю рабочых 1-га мая. Вось-жа адным з гэрш-таў студэнцкай чарнасоценнай баёўкі быў нейкі Сіла-Навідкі, які лічыць сябе за фашыста. Нядаўна давялося гэтаму пану сесьці на лаву абвінавачаных у Віленскім Акружным Судзе за... звычайнае зладзеіства.

Суд засудзіў „ідэйнага“ правадыра панскіх сыяноў на Віленскім Унівэрсытэце на 6 месяцаў турмы. Кара паменшана на падставе амністыі.

Нашы фашысты сваей гадоўлі гэтак нядаўна нарадзіліся і ўжо ім патрэбна „маральнае адраджэньне“. А што-ж будзе далей?

— Ясьне-паны арганізоўца. На днях група т. зв. жубраў, ці выразней кажучы, багатых абшарнікаў нашага краю, ўтварылі сваю манархістычна-кансэрватыўную арганізацыю, якая чамусьці лічыць патрэбным засьцяргчыся, што гэта ня партыя, а проста арганізацыя.

Калі немагчыма заманіць людзей сваімі моцна заплясьнелымі палітычнымі ідэаламі, пробуюць вольны людзі найсьці сабе аднацумцаў няшчыра прыкрываючыся модным ужэ сыягам безпартыйнасьці.

— Спраставаньне. Аказалася, што верш „Песьня батрака“, зьмешчаны ў № 20 „Сял. Н.“ зьяўляецца вершам Я. Купалы. В—і ўважаў гэты верш за свой, відаць, толькі затым, што зьмяніў яго крыху.

— Курс на грошы. У Варшаве афіцыйны курс на 16.VII. лічыўся 9 зл. 17 гр. за даляр. Рублі золатам—4,85, сырабром—3,25.

На чорнай гелдзе ў Вільні 16-га ліпеня плацілі за даляр 9 зл. 30 гр.

Сяляне! Чытайце сваю газету „Сялянскую Ніву“.

АБВЕСТКА.

Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры патрабуе кандыдата на Дырэктара Беларускай Вучыцельскай Сэмінарыі у Вільні.

Заявы з жыццярысам просім прысылаць у Віленскі Адзел Інстытуту: Завальная 7.

КОНКУРС

на беларускую песьню-гімн „Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры“.

Т-ва Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры гэтым абвешчае **КОНКУРС** на прыгожы верш і музыкальны матыў песьні, якая мае быць **гімнам Інстытуту**.

Зьмест гімну павінен выражаць мэты Інстытуту (Глядзі № 19 „Сял. Нівы“), дух і псыхалёгію беларускага народу, а музыка мусіць быць блізкай беларускім народным матывам, прычым можна прысылаць ня толькі разам верш з музыкай, але і паасобку.

Інстытут устанавіў дзьве нагроды: 1-шая—100 зл. 2-гая 50 зл.

Творы трэба прысылаць бяз прозьвішча аўтара, толькі пад псеўданімам (праўдзівае прозьвішча падаць у заклеяным канверце).

Творы можна прысылаць у часе да 1-га кастрычніка г. г. па адрэсу: m. Wilno, ul. Zawalna 7 для Інстытуту.

г. Вільня, дня 3—VII—1926 г.

Беларускі Інстытут
Гаспадаркі і Культуры